

tes juba eelmängust, milles nii peadirigent L. Vigner kui ka suurearvuline ooperiorkester näitasid ennast parimast küljest, kujunes kogu ooperi ettekanne suurejooneliseks ja haaravaks kunstiliseks elamuseks. L. Vigner ei osutunud siin ainult taktilööjaks ja kogu ooperi ansambli kooshoidjaks, vaid tõsiseks muusikuks, kes heade kunstiliste tulemustega kujundas kogu teose ettekande sügavalt haaravaks ja ühtseks kunstiliseks tervikuks. Dirigendi terav kunstiline vaist ja suurepärase muusitseerimisoskus aitasid välja tuua Eugen Kapi muusikas peituvad rikkalikud jõulised varjundid, mis on eriti vajalikud ooperimuusika kui säärase puhul. L. Vigneri kavatsusi toetas igati suurearvuline ja väga hästi kõlav ooperiorkester, kelle täpsus, intonatsioon puhtus ja paindlikkus kogu teose ettekande välitel oli imeteldav.

Mis puutub üksikosade esitajaisse, siis võib märkida eeskätt Anna Ludinjat Saimana, Augusta Klinkat Sirjena, LNSV teenelist kunstitegelast Helena Berzinskat ema Lemme osas, samuti omal kohal olid LNSV teeneline kunstnik Aleksander Daškov Vambona ja Arnold Skara Neeme osas. Ilmeka mängu ja oma osa hea läbituntusega esinesid nii Gustav Neiman vanem Mehisena kui Aleksander Vilumäe võika läänihärra osas.

A. Ludinja, keda tallinlased tunnevad Saima aariaga juba viimasesest sümfooniakontserdist, omab mõjuvat mezzosopranit, mis koos näitleja dramaatilise jõulise temperamendiga pääsis hästi ja markantselt maksvusele Saima osa kujundamises, andes Saima kuju kangelase-naise profiili suures meeldejäävuses ja selguses. Nauditav oli noore lauljatar A. Klinka Sirje oma harruses ja värskuses. Ta duett Neemega ja aaria nagu kogu ta mängki jättis igati nauditava kunstilise elamuse. H. Berzinska mahlakas ja rikkalik alt ning suur lavaline rutiin andsid mõjuva Mehise kaasa kuju, kes nii mures kui ka rõõmus seisab alati oma mehe kõrval. Naisosalistest pisut nõrgemalt olid ilmetatud mees-peategelaste osad. A. Daškovi Vambos puudus mõndagi vajalikust mehiseusest ja ka hääleliselt ei andnud ta seda jõudu ja sisukust, mil-

„Estonia“ oma. Senevastu omas aga teise ja viimase pildi finaalkoor „Estonias“ suuremat joont ja võimsust kui Riia lavastuses.

Mis puutub lavastusse üldiselt, siis tuleb muidugi arvesse võtta nii muusikalisi kui ka kogemuslikke eeliseid, mida omab läti ooper. Lava, mis on tunduvalt suurem „Estonia“ omast, andis hoopis teised võimalused teose suurejoonelisemaks kujundamiseks ja massistseenide haaravaks lavastamiseks. Unustamatud on lavapildid pulmastseenis, rüüstatud hiemael Jüriöö, ja eriti viimase pildi rüütililossis. Kunstnik Karl Miezi, kel see ooper oli esimeseks iseseisvaks suuremaks tööks, näitas ennast kunstilises kujunduses fantaasiarikka ja vaimuka kunstnikuna.

Olulised teened ooperi idee haaravaks mõjulepääsuks on aga ooperi lavastajal ja pearežissööril Karl Liepäl, kes suure leidlikkuse, värskuse ja läbimõeldusega on ühendanud nii iga üksiku tegelase kui ka rahvakoori osa suurepäraseks mõjuvaks tervikuks ja seda mitte ainult väliselt, vaid eeskätt just sisuliselt.

Esimese pildi tertsett ja lõpp, Sirje röövimine teises pildis ja massistseenid, milles meie lavastuses oli palju tinglikku, olid sealses esituses antud tunduvalt läbimõeldumalt, mistõttu ooper kogu ulatuses pääsis harukordselt hästi mõjule. Muusika ja libreto raskuspunktid leidsid lavastuses eredat ja reljeefset dramaturgilist käsitlust, kusjuures selles puudus täiesti efektitsemise või ülepakkumise odav kaastoon.

Tantsud (ballettmeister A. Ozolinš) ja massistseenid olid nauditavad oma kogu tegevustikust loomulikult väljakasvava laadiga ega omanud mingit „teoreetiliselt“ paigendatud ja väljast juhitud iseloomu.

Nii kujunes kogu ettekanne tervikuna Riias meeldejäävaks kunstiliseks elamuseks, kus kõik vajalikud muusikalised, lavastuslikud ja kujunduslikud tegurid olid kujundatud suurepäraselt kooskõlas ühtseks tervikuks. See on suur teene nõukogude eesti kunstile, kuna alles Riia lavastuses võis täiel määral otseselt läbi elada seda suurt muusikalist rikkust, mis peitub Eugen

„Sirje ja Vasar“
9. V 1947